
Visegradská spolupráce v hudebním vzdělávání

Visegradská spolupráce v hudebním vzdělávání

Již podruhé od loňského roku se sešel Visegrádský hudební tým, především vysokoškolských pedagogů ze čtyř sousedících zemí, aby společně rokovali o významných otázkách naší soudobé hudební pedagogiky. Uskutečnil se v rámci projektu IVF č. 20810394 ve dnech 16. 7. až 20.7.2008 v Praze v budově Ministerstva školství a na Konzervatoři Jana Deyla v Praze. Jako koordinátor EAS pro ČR (European Association for Music in Schools) jsem ho připravil se zahraničními partnery (Prešovská univerzita v Prešově- SR, Szegedi Tudományegyetem Juhás Gyula Pedagógusképző Kar. Szeged- HU, Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszow-PL). Významnou úlohu při přípravě a v samotném proběhu semináře je třeba jednoznačně připsat doc. Ireně Medňanské, národní koordinátorce a člence prezidia EAS pro Slovensko. Učitelé z vysokých škol ze čtyř zemí přednesli referáty o aktuálních proměnách a úkolech v hudebním vzdělávání ve všeobecném školství pod vlivem probíhající pedagogické reformy v Evropě a přiblížili systémy doktorandských studií, habilitačních a inauguračních řízení. Z hlediska Boloňského procesu měla tato událost význam pro sblížení vysokoškolských studií v rámci zemí V4.

Pro hudební vzdělávání ve všech zemích V4 je v současné době klíčová právě probíhající pedagogická reforma. Je nutné uhájit postavení a význam hudební výchovy v celkovém profilu vzdělávání od předškolního věku dětí až po jejich dospělost. O této problematice ve Slovenské republice hovořila Prof. Eva Michalová, v České republice doc. Marie

Slavíková a doc. Miloš Kodejška, v Maďarské republice Prof. Noemi Maczelka, v Polské republice Dr. Miroslav Dymon a Dr. Martha Uberman. Všichni se shodli na opodstatněnosti filozofie pedagogické reformy, která vychází ze čtyř pilířů vzdělávání (učit se poznávat, učit se jednat, učit se žít společně, učit se být). Když hovořili o druzích kompetencí, bohužel konstatovali absenci té, která má pro oblast hudby klíčové postavení a mohla by se například nazvat esteticko-hudební. Esteticko-hudební kompetence má právo na svou existenci jako samostatná a klíčová kompetence, nikoli jen participující v rámci již existujících, jako jsou kompetence k učení, k řešení problému, komunikativní, sociální a personální, občanská nebo pracovní. Toto téma jsme považovali za velmi závažné. Vždyť rozvoj citu a smyslu pro krásu, krásno je základní hodnota zdravého duševního i duchovního života! Umění, zvláště hudba je prostředníkem tohoto dialogu, který je důležité podněcovat v celém ontogenetickém vývoji. Je to proto, že člověk je v hudební činnosti každou sekundu aktivní ve smyslu technickém i prožitkovém. Dítě se učí přijímat hudbu od útlého věku aktivně, rozumět jejím hudebně výrazovým a formotvorným prostředkům a znát i historické souvislosti. Hudba mu umožňuje i vlastní tvorbu a produkci a rozvíjí celou škálu citů, prožitků – nejenom uměleckých, ale i sociálních, duševních a duchovních. Techniky pěvecké, instrumentální, pohybové nebo poslechové činnosti a jejich kultivace právě v činnostním chápání rozvoje zároveň prohlubují emocionální prožitek, který se ještě násobí při zapojování většího počtu smyslů a v integraci s jinými múzickými nebo i dalšími činnostmi. Tak se utvářejí zcela bezprostředně postoje. Hudební umění osobnost obohacuje o významnou dimenzi – cit a smysl pro krásu celého životního spektra, v kterém člověk žije a pracuje. Umění a zvláště hudební umění je garantem průniků s duchovním rozvojem (vhledem) člověka a celé společnosti - pokud ho zprostředkovávají učitelé, kteří rozumí poselství hudby mnohých skladatelů, jejichž díla přežívají věky právě proto, že přenášejí hudbu s duchovním posláním. Absence této klíčové kompetence zeslabuje účinek pedagogické reformy. V okolních zemích vysvítá obdobné nebezpečí. Proto kvalita hudebního vzdělávání pro základní školství na vysokých pedagogických školách je rozhodující pro kvalitu praxe na základních školách. Uvažujme o tom, jak zlepšit a přizpůsobit výuku této situaci, myslíme na aktivity pro naše učitele v praxi!

Kromě hlavních referátů měli účastníci z okolních zemí možnost si vyslechnout velmi zajímavé a inspirativní prezentace pedagoga, kteří již aplikují nové pedagogické trendy do hudebního vzdělávání. Například Dr. Jana Hudáková z Prešova (SR) představila tvořivé modely pro vyučování Hv na základní škole, Dr. Lenka Sochová (SR) hovořila o tvořivých inspiracích v hudebních činnostech z koncertů pro děti, Mgr. Josef Vondráček (ČR), ředitel soukromé ZUŠ při PedF UK v Praze, velmi názorně ukázal, jak nové masmediální technologie mohou výrazně obohacovat hudební vzdělávání a jak je možné využít jejich fascinující přitažlivosti pro děti, Claudie Košálová (SR) se zaměřila na problematiku doktorandského vzdělávání. Velmi vstřícně byla přijata praktická hudební dílna Prof. Belo Felixe (SR), který ji zaměřil na tvořivost a na integrativitu. Rovněž Prof. Noemi Maczelka (MR) zřetelně přiblížila hudebně vzdělávací situaci v Maďarské republice. Účastníci měli možnost vyslechnout také zajímavou přednášku o poruchách chování a o stresových situacích, které rovněž provázejí dnešní děti a mládež. Přednesl ji děkan Pedagogické fakulty z univerzity v Rzeszowe Prof. Mieczysław Radochonski. Hosty semináře byli i Prof. Jaroslav Herden a šéfredaktorka časopisu Hudební výchova doc. Hana Váňová.

Pro rozvoj každého vysokoškolského pracoviště jsou důležité perspektivy dalšího kvalifikačního rustu pracovníku. Na hudebních katedrách pedagogických fakult se propojují dvě stejně významné oblasti – umělecká s hudebně pedagogickou (manažerskou, či osvětovou). V tomto ohledu mají pracovníci na hudebních katedrách pedagogických fakult časo problémy i s habilitačním a inauguračním řízením. Postoje účastníku k tomuto a dalším zmíněným oblastem vyjadřuje následně komuniké z visegradských seminářů 2008:

- Ve vzdělávacích programech pro základní školy, které jsou koncipovány jako kompetenční vzdělávání, absentuje samostatná esteticko-umělecká kompetence. Tento apel na její zařazení mezi klíčové kompetence vyplývá z dlouhodobého úpadku osobnostní kultury, vkusu a estetického cítění mladé generace.
- Ve vysokém pedagogickém školství chybí kriteria certifikovanosti umělecké činnosti pedagogů univerzitních uměleckých kateder, která by byla porovnatelná s vědeckými kritérii. (Dlouhodobě chybí ochota ministerstev školství – odborů vysokých škol a akreditačních komisí tato kriteria stanovit a přijmout).
- Tato necertifikovanost umělecké činnosti na příslušných katedrách učitelských fakult je příčinou nedostatečného naplnění stanovených kritérií pro habilitační a inaugurační řízení pedagogů z těchto kateder. Kriteria, která na univerzitách vycházejí především z podmínek přírodovědných a technických oborů, je nutné přizpůsobit specifikám umělecko-výchovné práce, která má výrazný vliv na výchovu a na kulturu ve společnosti.

Tyto požadavky jsou nyní předkládány kompetentním institucím a osobám, jako jsou ministerstva školství (odborní vysokých škol), akreditačním komisím ve visegradských zemích a rektorům univerzit. Věříme, že najdou odezvu v zájmu rozvoje zdravé hudební kultury dětí a mládeže. Další událost připravuje Visegradský hudební tým na 21. až 22. listopad 2008. Bude to visegradská konference Masmediální technologie ve školním hudebním vzdělávání a uskuteční se na MŠMT a v barandovských atelierech.

doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc.
vedoucí Visegradského hudebního týmu,
PedF UK v Praze
miloss.kds@atlas.cz, 608 211169
katedra hudební výchovy PedF UK